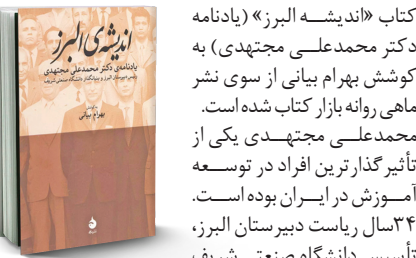

تاریخ

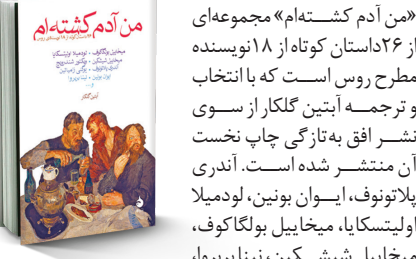
یادنامه دکتر مجتهدی

کتاب «اندیشه البرز» (یادنامه دکتر محمدعلی مجتهدی) به کوشش بهرام بیانی از سوی نشر ماهی روانه بازار کتاب شده است. محمدعلی مجتهدی یکی از تأثیرگذارترین افراد در توسعه آموزش در ایران بوده است. ۳۴سال ریاست دبیرستان البرز، تأسیس دانشگاه صنعتی شریف و ریاست دانشگاه شیراز، پلی تکنیک تهران و دانشگاه ملی، بخشی از کارنامه وی است. کتاب اندیشه البرز، در آبخش تدوین شده است. در بخش اول بهرام بیانی پژوهشی درباره زندگی مجتهدی به دست داده است. بیانی که خود از شاگردان مجتهدی در دبیرستان البرز و دانشگاه صنعتی شریف فعلی بوده، مخصوصاً در این پژوهش کوشیده است ماجرای این دانشگاه را از بدو تأسیس آن تا برکناری مجتهدی از نایب تولیت دانشگاه شریف فعلی نشان دهد. او از نزدیک شاهد توطئه‌ای بود که دستگاه ساواک و هوشنگ منتصری، معاون مجتهدی، در ترتیب دادند تا مجتهدی را از کار برکنار کنند. بخش دوم کتاب شامل مقالات و مطالبی است که دیگران پیرامون فعالیت مجتهدی نوشته‌اند. کتاب حاضر تلاشی است برای آدای دین به این شخصیت برجسته فرهنگی. شماری از نامدارترین چهره‌های علمی و فرهنگی ایران کوشیده‌اند هر کدام به سهم خود بخشی از خدمات ارزنده دکتر مجتهدی را به نسل جوان معرفی کنند. مطالعه این کتاب برای علاقه‌مندان به تاریخ معاصر سودمند خواهد بود. نشر ماهی به‌تازگی چاپ دوم این کتاب ۲۲۸صفحه‌ای را به بهای ۳۴۰هزار تومان منتشر کرده است.

داستان کوتاه

من آدم کشته‌ام

«من آدم کشته‌ام» مجموعه‌ای از ۴۶داستان کوتاه از ۱۸نویسنده مطرح روس است که با انتخاب و ترجمه آئین گلکار از سوی نشر افق به‌تازگی چاپ نخست آن منتشر شده است. آندری پلاتونوف، ایسان بوئین، لودمیلا اولیتسکایا، میخائیل بولگاکوف، میخائیل شیشکین، نینا پربروا،

ویکتور شندرویچ، یوگنی زامیاتین و… نویسندگانی هستند که

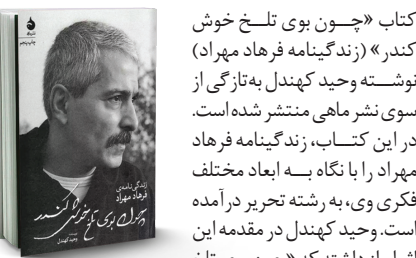
داستان‌های آنها در این مجموعه منتشر شده است. پیداکردن وجه اشتراک میان داستان‌هایی که در این کتاب گرد آمده‌اند، شاید کاری غیرممکن باشد. داستان‌ها نه به لحاظ زمانی، نه سبکی و نه محتوایی یکسان نیستند و بازه زمانی‌شان از دهه‌های آغازین قرن بیستم تا سال‌های اخیر را دربرمی‌گیرد. نویسندگان از لحاظ مکانی نیز اشتراک ندارند: گروهی تمام عمر در روسیه و شوروی به سر برداند و عده‌ای دیگر به دلایل مختلف مهاجرت را بر گزیده و آثارشان را در سرزمینی دیگر خلق کرده‌اند. در میان داستان‌ها، به لحاظ سبکی هم نثر ساده و نزدیک به زبان کوچه و خیابان، میخائیل زوشکو و واسیلی شوکینین یافت می‌شود، هم سبک آوانگارد و پر ارته و بیچپیده یوگنی زامیاتین و یوری

تینیاوف.

همه سنخ قهرمانی هم در میانشان هست؛ از کشیش آزادمنش تا مأمور اعدام، از تزار پتر اول تا تروویست عاجز از سر بریدن خروس. نشر ماهی این مجموعه داستان خواندنی را با ترجمه شیوا و روان آئین گلکار در ۳۳۶صفحه، به‌بهای ۲۲۵هزار تومان منتشر کرده است.

تاریخ شفاهی

چون بوی تلخ خوش کندر

کتاب «چون بوی تلخ خوش کندر» (زندگینامه فرهاد مهرداد) نوشته وحید کهندل به‌تازگی از سوی نشر ماهی منتشر شده است. در این کتاب، زندگینامه فرهاد مهراد را با نگاهی به ابعاد مختلف فکری وی، به رشته تحریر در آمده است. وحید کهندل در مقدمه این اثر ابراز داشته که «چون بوی تلخ خوش کندر»، به‌دنبال نگاه به زندگی فرهاد به‌عنوان یک انسان است، نه فقط یک آرتیست که در موسیقی، تحسین فراوانی را از آن خود کرده است. سوالات بسیاری درباره زندگی شخصی فرهاد مهراد مطرح است که برخی از آثار پیشین منتشر شده پیرامون زندگی وی، نه تنها به این سوالات پاسخ نداده‌اند، بلکه به شبهه‌ها دامن زده و سوالات جدیدتری را نیز در ذهن خواننده ایجاد کرده‌اند. برای برطرف‌شدن این شبهات و همچنین آشنایی با برخی از جنبه‌های پنهان زندگی فرهاد مهراد، اقدام به نگارش این کتاب کرد. قصه زندگی فرهاد مهراد از کودکی‌هایش آغاز می‌شود و در خلال سال‌های کودکی و جوانی، علاقه او به موسیقی خودنمایی می‌کند. نویسنده یادداشت‌های به‌جامانده از این هنرمند را نیز جمع‌آوری کرده و حاشیه‌نویسی‌ها، عکس‌ها و پوسته‌های چنداجزای او را نیز در کتاب آورده است. داستان‌های کوتاهی که به شکل پیوسته از زندگی «فرهاد مهراد» ذکر شده، روحیات، مطالعات، دیدگاه‌های اجتماعی، خلقیات و ارتباطات وی با انسان‌های دیگر و مهم‌تر از همه دغدغه‌های «فرهاد مهراد» را به‌خوبی در این کتاب هویدا می‌کند. نشر ماهی این کتاب ۳۰۴صفحه‌ای را به‌بهای ۲۲۵هزار تومان منتشر کرده است.

افتتاح کارخانه کاغذ زاگرس

محمدمهدی اسماعیلی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی؛ به‌زودی در کارخانه چوب و کاغذ مازندران حاضر خواهیم شد تا مرحله دوم یا خط تولید دیگر این کارخانه نیز آغاز به‌کار کند. در حوزه فناوری نوین تولید کاغذ این فناوری‌ها اکنون وجود دارد و ان‌شاءالله کارخانه کاغذ زاگرس در شیراز نیز به‌زودی افتتاح خواهد شد.

اقلیم و بوم و بر اصفهان در داستان‌های کلباسی

گفت‌وگو با علی خدایی، درباره نثر و ذهن و زبان داستان‌های محمد کلباسی که به‌تازگی چشم از جهان فروبست

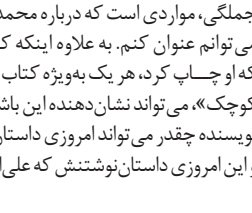

چه خاطره‌ای از زنده‌یاد محمد کلباسی، داستان‌نویس متوفی داشتید؟ زبان و نثر و داستانش از نگاه و پسند شما چگونه بود؟
با محمد کلباسی حشر و نشر داشتم. در واقع آخرین کسی که به جنگ اصفهان آمد، من بودم. وقتی که فصلنامه «زندهرود» افتتاح و منتشر شد، زنده‌یاد محمد کلباسی یکی از اعضای آن مجله به شمار می‌رفت که از قضا هر هفته جلساتش تشکیل می‌شد.

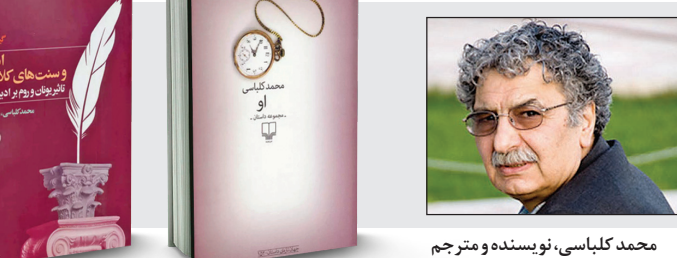
در آن جلسات داستان می‌خواندیم یا بهتر بگویم، مطالب را آنجا تهیه می‌کردیم.

نثر و زبان محمد کلباسی چگونه بود؟

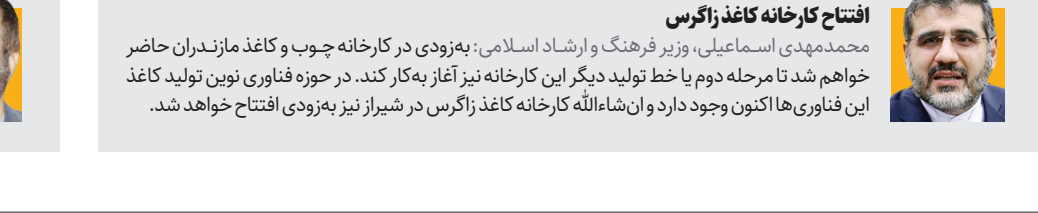
زنده‌یاد محمد کلباسی تسلط کم‌نظیری به زبان فارسی داشت. فارسی را خوب می‌دانست، شخصاً فکر می‌کنم که بسیاری چیزها را از ایشان آموختم؛ یعنی بسیاری از نکاتی که او چه در نقد و چه در شعر اشاره می‌کرد، آموختنی بود و به نویسنده در امر نوشتن کمک می‌کرد. این جملگی، مواردی است که درباره محمد کلباسی می‌توانم عنوان کنم. به علاوه اینکه کتاب‌هایی که او چاپ کرد، هر یک به‌ویژه کتاب «سرباز کوچک»، می‌تواند نشان‌دهنده این باشد که یک نویسنده چقدر می‌تواند امروزی داستان بنویسد و این امروزی داستان‌نوشتش که علی‌الخصوص

محمد کلباسی، نویسنده و مترجم

محمد کلباسی، نویسنده و مترجم

فرهاد شیرزادی روزنامه‌نگار

علی خدایی جزو داستان‌نویسان قدر اول ایران است. او در حال حاضر ساکن اصفهان و طبعاً زاده این شهر است. اما خودش می‌گوید که وقتی وارد جنگ اصفهان شدم، به‌نوعی تهرانی محسوب می‌شدم. او در باره محمد کلباسی، داستان‌نویس بانگنیک و گزیده کار اصفهانی که شاگامه سه‌شنبه در گذشت، می‌گوید: «کلباسی داستان‌نویس بسیار باسوادی بود. همواره روی داستان‌هایش کار می‌کرد و آنها را کمتر ارائه می‌داد. اگر اشتباهی از تو پسنده‌ای سر می‌زد، با سخت‌ترین شکل ممکن با او برخورد می‌کرد و این ویژگی نویسنده‌گان جنگ اصفهان در او بارز بود.» با خدایی، جهان داستان‌نویسی، نثر و زبان و تکنیک کلباسی را مرور کردیم؛ نویسنده‌ای که خدایی از او خاطره هم دارد و دست‌کم هفته‌ای یکبار در اصفهان به دیدار یکدیگر می‌رفتند. گفت‌وگوی ما را درباره کلباسی با علی خدایی بخوانید.

در «سرباز کوچک» نمایان است، نشانگر آن است که مرادات آنها در جنگ اصفهان پیش از انقلاب چگونه بوده و در این جنگ، آنها چقدر روی ذهن و زبان یکدیگر تأثیر می‌گذاشتند.

خاطره خراج از حیطه ادبیات داستانی و خارج از عرصه ادبیات هم با هم داشتید؟

چون من در بیمارستان کار می‌کردم، این اواخر به‌دلیل اینکه آقای کلباسی ناراحتی قلبی پیدا کرد، همراه من می‌آمد و من هم او را به بخش‌های مختلف می‌بردم تا پزشک‌های مختلف و حاذق او را ببینند و معاینه کنند. درست همان‌طور که زنده‌یاد محمد حقوقی، شاعر بزرگ رازند پزشکان متعدد می‌بردم.

چند وقت یک‌بار یکدیگر را می‌دیدید؟
تقریباً هفته‌ای یک‌بار همدیگر را می‌دیدیم. **ظرافت و سنجیدگی‌اش در داستان‌نویسی را می‌توانید با ذکر مثالی بیان کنید؟**

بله! یار کنید آدم را پیر می‌کردقتی که اشتباهی از کسی سر می‌زد، اگر می‌دید نویسنده‌ای اشتباهی در نثرش دارد، خیلی سخت می‌گرفت و می‌گفت که این مورد باید حذف‌شود. این سنت همه کسانی است که در جنگ اصفهان حاضر بودند.

برنامه‌های انجمن کودک و نوجوان در هفته کتاب

قدرت‌الله نیکبخت، دبیر انجمن فرهنگی ناشران کودک و نوجوان؛ در سی‌ویکمین هفته کتاب، برنامه‌های انجمن در ۳ محور تنظیم شده که شامل نشست‌های تخصصی، نمایشگاه کتاب و سخنرانی است. سلسله نشست‌هایی نیز با موضوع دغدغه‌ها و مسائل حوزه نشر کودک و نوجوان برگزار می‌شود.

یادداشت

نادر قدیانی؛مدیر انتشارات قدیانی

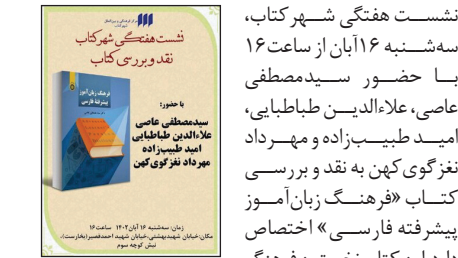
کشتار کودکان غزه مصداق نسل‌کشی

کودکان فلسطینی این روزها در سرزمین‌های اشغالی لحظه‌های دشواری را تجربه می‌کنند و همزمان شاهد شهادت و مجروحیت دوستان هم سن و سال خود هم هستند که داغ جانگدازی است و بی‌گمان بر روحیه لطیف این کودکان بی‌دفاع و مظلوم تأثیر ناگواری خواهد گذاشت و باید هر چه زودتر جلوی این کشتارهای بی‌رحمانه کودکان توسط رژیم غاصب و کودک‌کش صهیونیستی گرفته شود. عمق فاجعه به حدی است که اخیراً سازمان خیریه نجات کودکان که یکی از بزرگ‌ترین نهادهای امدادرسان به کودکان جهان است می‌گوید هر ۱۰ دقیقه یک کودک در غزه شهید می‌شود. همچنین یک سوم ۴۲هزار نفری که در غزه مجروح شده‌اند کودک هستند. یعنی از هر ۳ نفر مجروح فلسطینی در غزه یک نفر کودک است. آمارهای رسیده از سرزمین‌های اشغالی درباره تعداد کودکان شهید فلسطینی در غزه به‌شدت نگران‌کننده است. از شروع حملات وحشیانه و گسترده رژیم صهیونیستی به غزه در روزهای اخیر حدود ۳۵۰۰ کودک در غزه به شهادت رسیده و بیش از هزار کودک هنوز زیر آوار هستند. متأسفانه کشورهای غربی در مقابل این رفتار وحشیانه رژیم غاصب و کودک‌کش صهیونیستی در کشتار کودکان بی‌دفاع و مظلوم غزه سکوت کرده‌اند و همین مسئله وظیفه جوامع مسلمان در مواجهه با مسئله نگران‌کننده این نسل‌کشی کودکان غزه را به‌مراتب سنگین‌تر می‌کند تا با اعلام انزجار خود از این رفتار وحشیانه رژیم صهیونیستی و اتحاد و همبستگی در پشتیبانی از ملت مظلوم فلسطین، جلوی این وحشی‌گری‌های صهیونیست‌ها را بگیرند تا کودکان غزه اینگونه بی‌رحمانه قتل‌عام نشوند. کودکان در هر سرزمینی از بی‌دفاع‌ترین شهرنودان آن سرزمین محسوب می‌شوند و حفاظت و مراقبت از آنها، وظیفه تمام‌نهاده‌ا و سازمان‌های دولتی و غیردولتی است تا این کودکان از هر گونه تنش و نزاع زندگی کنند و همواره سایه جنگ از سر آنها دور نگه داشته‌شود. بنابر این، کودکان غزه هم مانند کودکان سایر نقاط جهان حق دارند در سایه آرامش و دور از هر گونه تنش و جنگ زندگی کنند و این حق طبیعی باید به این کودکان مظلوم و بی‌دفاع داده‌شود.

نشست

نقد «فرهنگ زبان آموز پیشرفته»

نشست هفته شهر کتاب، سه‌شنبه ۱۱ آبان از ساعت ۱۶ با حضور سیدمصطفی عاصی، علاءالدین طباطبایی، امید طبیب‌زاده و مهرداد نغزگوین کهن به نقد و بررسی کتاب «فرهنگ زبان آموز پیشرفته فارسی» اختصاص دارد. این کتاب نخستین فرهنگ زبان آموز تک‌زبانه فارسی برای سطح پیشرفته است و مرجعی برای کسانی که فارسی را به‌عنوان زبان دوم یا زبان خارجی می‌آموزند به‌شمار می‌رود. این اثر در بخش زبان فارسی برگزیده سی‌وهشتمین دوره جایزه کتاب‌سال شده است. طبق گفته پدیا‌آورنده، فرایند طراحی، نگارش، بررسی و بازنگری، تعدیل و نهایی‌سازی طرح تدوین این فرهنگ چند ماهی طول کشیده و مراحل اجرایی آن از سال ۱۳۸۴ آغاز شد و در نهایت به فرهنگی یک‌جلدی که مهم‌ترین سرواژه‌های مورد نیاز زبان‌آموزان فارسی در سطح پیشرفته در آن قرار داشت، منجر شد که همراه با مجموعه گوناگونی از اطلاعات مکمل، کلی و راهنما که در بخش‌های پیشین و پسین اثر آمده است. این نشست در مرکز فرهنگی شهر کتاب واقع در خیابان شهید بهشتی، خیابان شهید احمد قصیر (بخارست)، نبش کوچه سوم برگزار می‌شود و ورود برای علاقه‌مندان آزاد است.

یاد

یادبود علیرضا شجاع‌پور

آیین یادبود علیرضا شجاع‌پور شاعر تازه درگذشته، روز جمعه در فرهنگسرای ارسباران برگزار می‌شود. به‌گزارش همشهری، این مراسم، جمعه ۱۱ آبان‌ماه از ساعت ۱۱ با حضور اهالی ادبیات، موسیقی

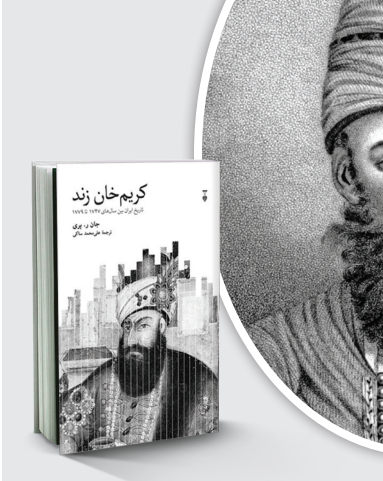
و شاعرگردان وی در بخش‌های مختلف از جمله: سخنرانی، شعرخوانی، نقالی، بخش کلیپ و پیام‌های تصویری استادان و اجرای موسیقی برگزار می‌شود. سخنرانان این آیین که اجرای آن را محمدعلی عزت‌زاده برعهده دارد، عبد تبارند؛ از بهادر شجاع‌پور (فرزندعلیرضا شجاع‌پور)، جلال خالقی مطلق، بهرام گرامی، امیرحسین محازوی، دکتر فرامرز غفاری، بریسااخوان، شروین وکیلی، شهرزاد رضادوست، علیرضا عصار و علی پویان.علیرضا شجاع‌پور(۱۴۰۲-۱۳۲۱) دانش‌آموخته حقوق و علوم اداری و دبیطمات‌بازنشسته وزارت امور خارجه و شاعر بود. او در همه قالب‌های شعر فارسی و در سبک‌های کهن و نو تبحر داشت و اشعار متنوع و ارزش‌مندی به‌گنجینه شعر و ادب فارسی افزود. ۳مجموعه شعر «نیمه‌تمام» (۱۳۷۷)، «وطن یعنی همین‌جا یعنی ایران» (۱۳۸۱) و «هنوز نیمه‌تمام» (۱۳۹۹) در کنار تصحیح شاهنامه فردوسی (۱۳۸۰) و زال و رودابه (۱۳۸۱) از کتاب‌های زنده‌یاد شجاع‌پور است. علیرضا شجاع‌پور پس از گذراندن دوره‌ای بیماری، ۲۶مهرماه سال‌جاری درگذشت.

نگاهی به تاریخ ایران بین سال‌های ۱۷۴۷تا ۱۷۷۹ میلادی

برآمدن وکیل‌الرعا یا در میانه هرج و مرج

جان ریچارد پری (John Richard Per-) (زاده ۱۹۴۳) استاد فلسفه در دانشگاه استنفورد و استاد برجسته فلسفه در دانشگاه کالیفرنیاست. وی در زمینه‌های فلسفه زبان، متافیزیک و فلسفه ذهن سهم بسزایی در فلسفه داشته است. او در درجه اول به‌دلیل کار در زمینه معانی موقعیت (همراه بسا جان بآرندن)، انعکاس‌پذیری، شاخصی بودن، هویت شخصی و خودشناسی شناخته شده است. نشر نو به‌تازگی کتاب کریم‌خان زند را در ۴۸۲صفحه، به بهای ۴۵۰هزار تومان منتشر کرده است.

برآمدن کریم‌خان زند حاصل چه سلسله وقایعی بود؟ وضعیت سیاسی و اجتماعی ایران در دوره فرمانروایی او چگونه بود؟ چرا پس از مرگ او سران طایفه زند به‌جای‌هم افتادند و نتوانستند بنایی را که او بنیاد نهاد حفظ‌کنند؟ «جان‌ریبری» در این اثر کوشیده است با غور در منابع دست اول به این پرسش‌ها پاسخ دهد و ضمن ترسیم سیمای کریم‌خان زند، تصویری نیز از ایران دوره او ترسیم کند. این کتاب یکی از آثار خواندنی و جامع، درباره زندگی کریم‌خان است، نگاهی تاریخی به تکوین هویت یگانه ایران در میان ملت‌ها و اقوام نوظهور غرب آسیا دارد و در این میان حکومت کریم‌خان زند را محور اصلی عصری می‌داند که از زمان برقراری سلسله صفویه و رسمیت یافتن مذهب تشیع دوازده‌امامی تا انقلاب منتهی به سرنگونی نظام شاهنشاهی در سال ۱۳۵۷، سرنوشت این کشور را رقم زده است. حوادث تاریخی مذکور در این کتاب، اکثراً از منابع معاصر همچون وقایع‌نامه‌های ایرانی، گزارش‌های سیاحان بریتانیایی، فرانسوی، هلندی، روس و جز اینها که از سرزمین‌های زند‌یازدید کرده‌اند و خاطرات ایرانیان و ارمنیان مقیم و مهاجر گرفته‌شده است.

کریم‌خان زند، شخصیتی بود شمالی‌سان.

نامش یادآور روداری و علو طبع و دلاوری ایلیاتی است و شهرت او بدین صفات از عنوانی هم که چوئان فرمانروای خود نهاد پیداست: وکیل‌الرعا. کریم‌خان توانست پس از فروپاشی حکومت نادرشاه افشار، تمام بخش‌های مرکزی، شمالی، غربی و جنوبی ایران را تحت حکومت خود درآورد. همچنین برادر وی، صادق‌خان زند نیز موفق شد در سال ۱۱۸۹ ه‍.ق بر صره را از امپراتوری عثمانی جدا و به ایران بپوست کند و از این طریق، نفوذ ایران را بر سراسر اروندرود، بحرین و جزایر جنوبی خلیج‌فارس مسلم گرداند. او در دوران اوج حکومت خود تقریباً بر تمام ایران حکومت می‌کرد، اما از تاج‌گذاری خودداری کرد و پس از پیروزی بر محمدحسن‌خان قاجار در دیوانخانه قدیم تهران بار عام داد و خود را وکیل‌الرعا خواند. حکومت او دوره آرام در تاریخ ایران به‌شمار می‌رود. وی اجازه داد تا بعضی از اقوام ساکن شمال ایران مستقل از حکومت باقی‌مانند و یکی از همان‌ها، آغامحمدخان از طایفه قاجار، با شکست لطفعلی‌خان، دودمان زندیه را برانداخت. در واقع، دوره ۵۰ساله‌مابین مرگ نادرشاه و برآمدن دودمان شاهی قاجاریان که دقیقاًمقارن است باشکوفایی کریم‌خان زند و برآمدن زندیه که عملاً منحصراًست به فرمانروایی فرارقیب شخص او بر سراسر ایران، مگر خراسان، البته به‌علاوه بصره در آن سوی اروندرود.